

**IX Seminarium naukowe
doktorantów Katedry Postępowania Cywilnego KUL**
Zwierzyniec, 12 czerwca 2021 r.

ŁUKASZ JASKOWSKI

Mgr, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
e-mail: lpjaskowski@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9751-892X>

W dniu 12 czerwca 2021 r. odbyło się IX Seminarium naukowe doktorantów Katedry Postępowania Cywilnego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Wydarzenie organizowane cyklicznie tym razem miało miejsce w Zwierzyncu. Celem tych spotkań jest próba podjęcia polemiki na temat aktualnych problemów prawnych związanych ze stosowaniem przepisów cywilnego prawa procesowego. Spotkania te mają szczególną wartość głównie z uwagi na to, że biorą w nich udział młodzi naukowcy, którzy prezentują nowatorskie spojrzenie na regulacje prawne, w większości przypadków również wzbogacone o obserwacje stosowania przepisów prawa w praktyce. Seminarium przewodniczyła prof. dr hab. Joanna Misztal-Konecka – Kierownik Katedry Postępowania Cywilnego KUL. Podczas spotkania referaty wygłosili nie tylko doktoranci, ale również pracownicy naukowcy Katedry – dr Paulina Woś, dr Paweł Wrzaszcz oraz dr Emil Kowalik.

Otwarcia IX Seminarium naukowego doktorantów Katedry Postępowania Cywilnego dokonała prof. dr hab. Joanna Misztal-Konecka. Zostało ono podzielone na dwie sesje, a po każdej miała miejsce dyskusja nad тезami wystąpień wygłaszanych podczas każdej z nich. W trakcie spotkania podjęto próbę przedstawienia i rozwiązania problemów związanych ze stosowaniem szeroko rozumianych przepisów postępowania cywilnego, stanowiących z jednej strony tematykę badań prowadzonych przez doktorantów, z drugiej zaś będących odzwierciedleniem aktualnych badań naukowych prowadzonych przez Katedrę Postępowania Cywilnego KUL.

Pierwszą sesję rozpoczął dr Paweł Wrzaszcz, który wygłosił referat pt. *Wpływ ogłoszenia upadłości konsumenckiej na toczące się postępowanie sądowe (stan prawny po nowelizacji)*. Przedmiotem wystąpienia były rozważania dotyczące kwestii prowadzenia postępowania sądowego w przypadku ogłoszenia upadłości pozwanego konsumenta. Szczególną uwagę prelegent zwrócił na nowy stan prawny obowiązujący od marca 2020 r., ponieważ zmiany w przepisach prawa – głównie w zakresie nowego modelu „upadłości konsumenckiej”, mają istotny wpływ na

toczące się postępowanie. Podczas wystąpienia poruszył potrzebę eliminacji zjawiska „dublowania” tytułów egzekucyjnych w świetle nowych przepisów prawnych, tj. wyroku sądu i wyciągu z zatwierdzonej przez sędziego-komisarza listy wierzytelności. Zwrócił uwagę w szczególności na możliwość kontynuowania postępowania sądowego po ogłoszeniu upadłości w nowym modelu „upadłości konsumenckiej uproszczonej”. W konkluzji podkreślił, że pomimo wielu zmian w prawie upadłościowym, odnośnie do wpływu postępowania upadłościowego na toczące się postępowanie sądowe, nadal nie ma regulacji prawnej, która jednoznacznie rozwiewała by pojawiające się w praktyce wątpliwości.

Następnie głos zabrała dr Paulina Woś, wygłaszając referat pt. *Postępowanie cywilne wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie*. Wystąpienie stanowiło analizę nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego, która wprowadziła instytucjonalne mechanizmy walki z przemocą w rodzinie. Autorka wskazała, że celem wprowadzonych regulacji jest ochrona osoby doświadczającej przemocy poprzez wprowadzenie kompleksowych rozwiązań pozwalających na szybkie odizolowanie ofiary przemocy od osoby stosującej przemoc w sytuacjach, gdy stwarza ona zagrożenie dla życia lub zdrowia domowników. Natomiast realizacja tego celu jest możliwa dzięki wprowadzeniu nowych instrumentów prawnych – środków izolacyjnych natychmiastowego zastosowania chroniących ofiary przemocy w rodzinie (nakaz opuszczenia mieszkania oraz zakaz zbliżania się), a także poprzez usprawnienie postępowania cywilnego i ograniczenie zjawiska przedłużania toczących się postępowań w sprawach odseparowania ofiary od sprawcy przemocy.

Kolejny referat pt. *Zawieszenie postępowania wieczystoksięgowego z powodu śmierci uczestnika* wygłosił dr Emil Kowalik. W wystąpieniu wskazał, że w doktrynie ugruntowane zostało stanowisko, zgodnie z którym art. 626¹ § 2 K.p.c.¹ w sposób wyczerpujący wymienia uczestników postępowania wieczystoksięgowego. Autor zwrócił uwagę na to, iż postępowanie wieczystoksięgowe ma służyć szybkemu i sprawnemu ujawnieniu zmiany stanu prawnego nieruchomości, a nieograniczona liczba uczestników, mogąca zgłaszać swój udział w postępowaniu, znacznie oddalałyby od zamierzonego przez ustawodawcę celu. Ograniczony krąg uczestników postępowania wieczystoksięgowego jest wynikiem ograniczonej kognicji sądu w postępowaniu wieczystoksięgowym. Wystąpienie stanowiło próbę odpowiedzi na pytanie, czy następca prawny podmiotu, którego prawo ma zostać wykreślone, obciążone lub ujawnione w księdze wieczystej, staje się – w drodze następstwa

¹ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 11 z późn. zm. (dalej K.p.c.).

procesowego – uczestnikiem postępowania, które wobec tego powinno zostać zawieszona i podjęte z udziałem następcy.

Czwarty referat wygłosiła mgr Martyna Podolska. Wystąpienie pt. *Szczególne wymogi formalne pozwu o ochronę dóbr osobistych* zostało poświęcone analizie wymogu dokładnego i precyzyjnego sformułowania treści oświadczenia, wtedy gdy powód żąda opublikowania oświadczenia odpowiedniej treści i formy w celu usunięcia skutków naruszeń przez pozwanego. Wskazała, że pozew będzie zachowywał wszelkie warunki formalne wtedy, gdy powód poda w nim treść oświadczenia oraz miejsce jego publikacji, wygłoszenia, emisji. Prelegentka zaznaczyła, że pozew powinien zawierać w sposób wyraźny informację o formie, jaką powinny przybrać przeprosiny. W jej ocenie zaś szczegóły związane z graficzną szatą, wizualnymi detalami oświadczenia nie są natomiast elementami konstytuującymi żądanie pozwu. Powyższe elementy mające charakter techniczny i redakcyjny nie stanowią braku formalnego, uniemożliwiającego nadanie pismu dalszego biegu. W literaturze przyjmuje się, że służą one jedynie doprecyzowaniu żądania zgodnie z indywidualnymi upodobaniami i oczekiwaniami powoda. Jednakże, w ocenie autorki, konkretyzacja ta powinna być wymagana już na etapie pozwu, bo właśnie okoliczności publikacji oświadczenia i sam jego charakter mają wpływ na rzeczywisty koszt wykonania orzeczenia, a w konsekwencji na dolegliwość zastosowanych sankcji.

Podczas pierwszej sesji głos zabrała także mgr Katarzyna Woch, która wygłosiła referat pt. *Wznowienie postępowania upominawczego z powodu braku zdolności sądowej pozwanego*. W wystąpieniu wskazała, że w sprawie rozpoznawanej w postępowaniu upominawczym dopuszczalność wniesienia skargi o wznowienie postępowania przez następców prawnych determinuje data śmierci pozwanego. W tym kontekście rozważyła trzy stany faktyczne. Jako pierwsza została poddana analizie sytuacja, gdy pozwany umiera po dokonaniu doręczenia właściwego odpisu nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (lub stwierdzenia skutecznego doręczenia zastępczego). Autorka wskazała również na stan, gdy pozwany umiera przed wniesieniem pozwu przez powoda, a także gdy pozwany umiera po wniesieniu pozwu przez powoda, a przed doręczeniem pozwanemu korespondencji sądowej zawierającej odpis nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (zarówno w przypadku doręczenia właściwego, jak i zastępczego).

Sesję drugą rozpoczęła mgr Karolina Szydłowska, która wygłosiła referat pt. *Moc wiążąca wyroków sądów karnych w postępowaniu cywilnym*. Swoje wystąpienie poświęciła analizie art. 11 K.p.c., który dotyczy znaczenia i wpływu wyroku karnego na postępowanie cywilne w sytuacji, gdy toczy się ono po zakończeniu postępowania karnego. Autorka referatu zwróciła uwagę na szczególną moc dowodową wyroku karnego w procesie cywilnym w kontekście obowiązywania zasady bezpośredniości

i swobodnej oceny dowodów. W wystąpieniu poruszyła także problematykę zakresu mocy wiążącej wyroków, w związku z czym przedstawiła konkretne ustalenia wydanego w postępowaniu karnym wyroku karnego, wiążące sąd cywilny, oraz sytuacje, w których sąd cywilny nie tylko może, lecz wręcz powinien poczynić własne ustalenia.

Następnie głos zabrała mgr Kinga Stadnik-Cząstka, wygłaszając referat pt. *Cofnięcie powództwa po wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty a koszty postępowania sądowego*. W wypowiedzi analizie poddała stan faktyczny, w którym na etapie odpowiedzi na pozew strony pozwanej strona powodowa cofa pozew. Wskazała przesłanki, które prowadzą do zastosowania takich rozwiązań procesowych, ich zasadność i przykładowe rozstrzygnięcia. Ponadto autorka przedstawiła orzeczenia oraz głosy doktrynalne, a także omówiła praktykę sądową w zakresie orzekania w sytuacji złożenia przez powoda oświadczenia o cofnięciu pozwu. W podsumowaniu wzięła pod uwagę rozstrzygnięcia związane z zasądzeniem kosztów procesu w wyrokach kończących takie postępowania oraz przeanalizowała argumenty strony pozwanej i powodowej w tym zakresie.

Następnie referat pt. *Zasady wynagradzania biegłych sądowych w postępowaniu cywilnym* wygłosiła mgr Anna Hacıuk. Wystąpienie zostało poświęcone kwestii wynagrodzenia biegłych sądowych. Autorka podkreśliła, że temat ten już od wielu lat stanowi przedmiot szerokiej dyskusji w literaturze, gdzie wskazuje się przede wszystkim na nieadekwatne do nakładu pracy zasady ustalania wynagrodzenia biegłych sądowych, czego konsekwencją jest mniejsze zainteresowanie pełnieniem roli biegłego przez najlepszych specjalistów. Na skutek dokonanych nowelizacji K.p.c. oraz ustawy o kosztach w sprawach cywilnych² doszło do istotnej zmiany sposobu ustalania wynagrodzenia biegłych za czynności wykonane w postępowaniu cywilnym. Podczas wystąpienia wskazała, w jaki sposób w aktualnym stanie prawnym można ustalić kwotę wynagrodzenia biegłego oraz w jaki sposób wprowadzone zmiany wpływają na postępowanie cywilne. W podsumowaniu referatu autorka omówiła wprowadzone przez ustawodawcę rozwiązania i udzieliła odpowiedzi na pytanie, czy są one optymalną i adekwatną odpowiedzią na zgłaszane uwagi ze strony uczestników postępowania oraz biegłych.

Kolejny referat pt. *Tajemnica zawodowa i odpowiedzialność psychologów w postępowaniu cywilnym* wygłosiła mgr Dominika Wójcik. Dokonała ona analizy tajemnicy zawodowej psychologów oraz ich odpowiedzialności, wskazując, że zawód psychologa jest jednym z zawodów zaufania publicznego. Odwołała się do aktów

² Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 755 z późn. zm.

prawnych rangi ustawowej, orzecznictwa sądów powszechnych oraz wybranych kodeksów etyczno-zawodowych psychologów, w szczególności poddając ocenie obowiązującą ustawę o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów. W kolejnej części wystąpienia autorka zaprezentowała kwestie dotyczące tajemnicy zawodowej psychologów na gruncie postępowania cywilnego, a także sankcji za nieprzestrzeganie tajemnicy zawodowej. W podsumowaniu dokonała oceny obowiązujących uregulowań prawnych dotyczących zawodu psychologa oraz samorządu zawodowego psychologów, a także przedstawienia propozycji nowelizacyjnych w tym zakresie.

Następnie głos zabrała mgr Katarzyna Kajmowicz, która wygłosiła referat pt. *Apelacja z prawem nowości w systemach środków zaskarżenia wybranych państw europejskich*. Autorka wskazała, że we współczesnych ustawach procesowych państw europejskich rzadko występują „czyste” modele apelacji. Zwykle model apelacji przyjęty przez dany system procesowy stanowi kombinację systemu apelacji pełnej i apelacji ograniczonej, niemniej jednak są też takie ustawodawstwa, które dopuszczają możliwość gromadzenia materiału dowodowego w drugiej instancji właściwie bez żadnych ograniczeń. Wystąpienie zostało poświęcone charakterystyce modelu apelacji funkcjonujących w Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Francji i we Włoszech w odniesieniu do kwestii dopuszczalności dalszego materiału procesowego na etapie postępowania apelacyjnego i porównania tych modeli do uregulowania prawa nowości na gruncie polskiej procedury cywilnej.

Ostatni podczas drugiej sesji referat pt. *Zeznanie świadka na piśmie jako dowód w postępowaniu cywilnym* wygłosił mgr Łukasz Jaskowski. Swoje wystąpienie rozpoczął od przedstawienia stanu prawnego sprzed nowelizacji K.p.c. Następnie autor porównał zeznania świadka na piśmie do ogólnych zasad przeprowadzania tego dowodu, wskazując przede wszystkim na ryzyko braku wiarygodności dowodu, jakim są zeznania świadka na piśmie. Prelegent omówił także praktyczne trudności w przeprowadzaniu tego dowodu oraz przedstawił kary porządkowe, które mogą być stosowane wobec świadka. W podsumowaniu autor aprobująco ocenił działanie ustawodawcy dające możliwość składania przez świadków zeznań na piśmie, jednakże wskazał też na ryzyko, jakim obarczone jest przeprowadzanie tego dowodu i podkreślił, że złożenie przez świadka zeznań na piśmie nie zapewnia zasady bezpośredniości, a ocena wiarygodności dowodu jest znacząco utrudniona.

Na zakończenie spotkania referat pt. *O kognicji sądu wieczystoksięgowego w sprawie o wpis hipoteki przymusowej na podstawie postanowienia prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym w postępowaniu karnym* wygłosiła prof. dr hab. Joanna Misztal-Konecka. Ukazała problematykę konstrukcji hipoteki przymusowej i jej wpływ na orzekanie o zabezpieczeniu w postępowaniu karnym.

W trakcie dyskusji toczących się po każdej z sesji odnoszono się *de facto* do wszystkich referatów. Najwięcej jednak uwagi poświęcono problematyce postępowania cywilnego w sprawach o ochronę dóbr osobistych oraz szansom i zagrożeniom związanym z możliwością składania przez świadków zeznań na piśmie.

Seminarium stanowiło znakomitą okazję do wymiany poglądów w odniesieniu do wielu interesujących problemów z zakresu postępowania cywilnego, dla osób przygotowujących dysertacje doktorskie stało się zaś dodatkową inspiracją w trakcie prowadzonych badań. Uczestnicy seminarium zgodnie wskazali na potrzebę utrzymania tradycji corocznych spotkań naukowych, przedstawiając sugestie odnośnie do organizacji jubileuszowego, X seminarium i jego problematyki.